

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Dn. Conradi Clingii Theologi Et Ecclesiastae Celeberrimi
(dum vixit) apud Erphordiam Turingiæ, Catechismus
Catholicus, summam Christianæ institutionis III. libris
succinctim complectens**

Klinge, Konrad

Coloniae, 1570

VD16 K 1309

caput primum

urn:nbn:de:hbz:466:1-29452

i

CATECHISMI DOMINI
CONRADI CLINGII LIBER
PRIMVS. 90.

CAPVT PRIMVM.

ARGVMENTA.

1. *Quomodo Deus vult à nobis agnosci & apprehendi.* 2. *Quis sit verus cultus, quo potissimè vult à nobis coli,* 3. *Undè veniat causa nobis istius veri cultus Dei, atq; possibilitas.*

Scriptura non iubet nos scrutari naturam Dei, eò quòd eam inuestigare nemo hominum potest, sed potius remouet nos à tali scrutatione, inquiens: Altiora te ne quæsièris, Eccl. 3. Ideò Deus vult à nobis agnosci per verbum suum primò, deindè per opus. Hoc de illo testatur scriptura: Ego sum Dominus Deus tuus, scilicet, quem colere & adorare debes, non eius curiosè inuestigare naturam. Eccl. 26. I.
Deindè addit verbo signum, scilicet, qui eduxi te de terra Aegypti, id est, illo facto cognosces me verum Deum. Sic verbo & signo vult agnosci Deus. Sic Philippus Ioann. 14. cùm peteret sibi ostendi patrem, inquit Christus: Philippe qui videt me, &c. id est, sæpè agnouisti verbum patris se missurum filium: deindè, ego sum ille filius: ergò qui me vides, in me agnosce Deū patrem: nam ideò natus sum & morior, vt satisfiat verbo patris. Is Deus est qui sic dilexit mundum, &c. Ioan. 3. Et in hoc agnoscitur, quia misit filium suum, scilicet ad nostram vtilitatem. Nam in Christo agnoscimus Dei voluntatem, quia nos sal-

A uos vc.

uos velit. Sic dicit Apostolus Roman. 1. quòd sempiterna virtus atque diuinitas, & inuisibilia Dei conspiciuntur per ea quæ facta sunt. Is ergò, qui dixit, Fiat cœlum & terra, & omnia quæ in eis sunt, Deus est noster, Gen. 1. Atq; opus ipsum cœlū & terra, & omnes creaturæ, faciunt ipsum cognosci & apprehendi, quòd solus hic verus Deus est. Sic Genes. 6. Delebo, inquit, hominem. Hoc verbum securum fuit opus diluuij, & illi cognitus est vt Deus. Sic Genes. 18. Descendam & videbo, vtrum clamorem qui venit ad me, &c. Postea sequebatur opus incendiij. sic Abraham Gen. 24. inquit: Deus qui dixit mihi, dabo tibi terram hanc, &c. Et postea fuit data filijs suis, &c. agnouerunt Deum, sic in promissione prolis Rom. 4 Sic per totam scripturam agnouerunt Deum Patres verbo & opere, & vult etiam agnosci. Sic dicit Dauid Psal. 144. Confiteantur tibi Domine omnia opera tua.

2. Honor siue cultus, quo præcipuè vult Deus coli, sunt Fides, Spes, Dilectio, Timor perfectus. Isti sunt veri atque primi cultus interiores, Exod. 20: Ego sum Dominus Deus tuus, &c. signanter dicit, Deus Zelotes, *eyferer* / id est, qui non patitur alteri tribui gloriam Dei. Nō patitur alios Deos confingi aut inuocari, ideò debemus illi soli credere ex toto corde & confidere, & ex eius spiritu veram doctrinam proponentibus **vertrawen**. Nam verax est & fidelis, seruans promissa, quacumq; loquitur & promittit.

Psal. 115.

Deus enim verax est, Ioan. 3. Rom. 3 Omnis autē homo mendax, quia Deus natura verax est, ideò super omnia debemus illi confidere, & ex toto corde, vt nihil sit in mūdo cui sic confidamus, & in quo spem nostram collocemus, sicut in Deo. Ideò inquit Dauid Psal. 45. Deus noster refugium & virtus. Et Hier. 17. Maledictus qui spem suam ponit in homine. Vult ergo Deus coli summa & perfecta fide atq; fiducia, deinde per-

dè perfecta dilectione, Deuter. 6. Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima, & ex tota mente, & omnibus viribus, id est, nihil bet esse in toto mundo inter omnes creaturas, inter uxorem & filios, aurum & argentum, quod preferas aut plùs diligas quàm DEVM. Ipse Deus diligendus est super omnia, eò quòd omne bonum venit ab illo: & tamen nos non meremur bonum aliud ex solis viribus liberi arbitrij, nisi misericordia & gratia & fauore fulciatur. Prima autè iustificatio fit gratis sine omni merito. Ioan. 3. Sic Deus dilexit mundum, vt filium suum vnigenitū daret. Quare vt Mundus saluetur per ipsum Hoc opus & donū maximi Dei, omne excludens meritum, causa esse debet, vt Deum diligamus toto corde, quòd propter Christum efficiamur iusti & saluamur, si contrito corde in illum crediderimus. Nisi Christus fuisset datus nobis, nemo saluaretur. Pensare ergo hoc homo debet, & Deum diligere. Ista dilectio cultus Dei verus atq; internus est.

Insuper vult Deus coli timore, id est, vt timeatur super omnia plùs quàm mors, gladius, infernus. Nā, ipse punit malos. Deut. 6. Dominū Deum tuū timebis, & illi soli seruias. Sic hæc tria notantur Exo. 20. Matth. 4. Ego sum Dominus Deus tuus, & illi soli cre- das, adores, inuoces, qui facio misericordiam in mille qui me diligunt, & visito iniquitates patrum in filios in tertiam & quartā generationē. Hic cultus Dei internus & spiritualis, potissimus est: hunc à nobis exigit, illo placatur. Hic est iustitia coràm Deo, in illo consistit iustitia Spiritus. Hic est regnum Dei, quo corda nostra reguntur & trahuntur à Deo Hunc vbi que commendat scriptura. Ioan. 4. Deus spiritus est, & spiritu (id est, motibus illis internis, fide, timore, & dilectione) colitur & adoratur. Ad hos quatuor motus, scilicet fidei, spei, timoris & dilectionis, cæteri fru-

teri fructus Spiritus Sancti Galat. 5. referuntur, Pax, gaudium, misericordia, charitas, humilitas, patiētia, castitas mentis, & id genus alia, iustitia, timor à peccato, omnia illa nascuntur & pendent à prædictis motibus, qui sunt iustitia corā Deo. Sine illis exterior cultus parūm proderit, sed simulatio potiùs est, & in illū finem dicitur, quia traditiones humane nō sunt corā Deo iustitia, sed fides, timor, dilectio, &c.

3. Venit autem nobis vera fides atq; dilectio, & timor cordis, cū per terrefacti agnitione peccatorū nostrorum, audimus per Euangelium nobis donari remissionem peccatorum propter filiū Dei Iesum Christum, qui pro nobis factus est victima, Esa. 53. Hac cōsolatione eriguntur mentes, & incipiunt credere & confidere Deo, quòd sit nobis propitiū. Agnoscunt eius misericordiam, & statuunt nos respici, nos exaudiri, idè incipiunt eum diligere, agnoscunt Christi beneficium, & verè incipiunt timere Deum, ne sint ingrati, & offendant tam pium patrem & redemptorem. Sic enim peruenitur ad veros illos cordis motus erga Deum, scilicet fidei, timoris & dilectionis. Non enim possunt corda humana Deo credere, non sentiunt se exaudiri, non diligunt Deum, nisi priùs intelligant Deum esse placatum per Christū, qui factus est nobis victima, propter quā accipimus gratiam & misericordiam: idè hoc certissimè credunt, & incipiunt Deū timere & diligere. Et Spiritus Sanctus datur per fidem, qui suos fructus perficit in nobis, Gal. 5. vt verè credamus, diligamus & timeamus Deum. Natura enim nostra non potest ex se ipsa formare veram fidem, dilectionem & timorem.

Deindè, postquàm filij facti sumus fide, Ioann. 1. & postquàm agnouimus Christum, tunc ex dilectione incipimus facere legem & bona opera: Non enim potest rectè fieri lex aut opus bonū, nisi agnito Christo.

sto Hæc agnitio generat dilectionem, Et dilectio facit legem. Fides agnoscit beneficium Christi, & incipit diligere benefactorem Christum & Deum patrem, & dilectio in gratiarum actionem facit legem. Ideò dicit Apostolus Rom. 10. Impletio legis est Christus. & Roman. 3, Lex stabilitur aut statuitur per fidem: causa igitur fidei veræ & dilectionis & timoris, est agnitio Christi: illa inchoat legem, & facit bona opera quæ Deo placent, etsi polluta carne fiunt, quia persona iam fide in Christum ante opus iustificata est: Ideò & placent nunc opera, & sua habent præmia accidentalialia in hac & post hanc vitam. 1. Corint. 3. Vnusquisque mercedem accipiet, scilicet secundum suum laborem. Essentiale præmium quod Christus nobis meruit, tenet fides & habet. Agnitio igitur & fides Christi, impetrat gratiam, auxilium, & virtutem seruandi legem & faciendæ bona opera.

CAPVT I.

ARGVMENTA.

1. *Quid sit lex Decalogi.*
2. *Quæ sint officia legis.*
3. *De premio atq; pænis legis.*

Diximò lex est doctrina, quæ docet quales nos esse oporteat, & quæ opera à nobis requirat Deus: & requirit perfectam obedientiam, & damnat eos, qui non obediunt. Si Christus quæsiuit à Legisperito Lucæ 10. In lege quid scriptum est? quomodo legis? Deuter. 6. Respondit, Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo &c. Et Deuter. 27. Maledictus qui non permanserit in sermonibus Legis huius. Sic Lex docet, quæ scire debemus: & damnat, si non fecerimus. sed cum nemo legi Dei satisfaciat propter immanditiam carnis, quomodo effugimus